24. У якіх з дадзеных слоў усе зычныя гукі глухія?

1) хвост; 2) пушынка; 3) падкасіць; 4) сцежка.

А) ва ўсіх словах. **Б)** няма патрэбных слоў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

---

25. Дадзены сказы:

Дзяўчынка сама старанна запляла ***коску*** *і завязала банцік.*

Вучань правільна паставіў ***коску*** *ў сказе.*

Выдзеленыя словы ў сказах з'яўляюцца … .

А) сінонімамі. **Б)** антонімамі. **В)** амонімамі.
Г) паронімамамі. **Д)** крылатымі выслоўямі.

---

26. Які вершаваны твор называюць "нашым, беларускім гімнам чыстаму каханню"?

А) А. Куляшоў "Бывай". **Б)** М. Танк "Завушніцы".
В) М. Багдановіч "Зорка Венера". **Г)** П. Броўка "Александрына".
Д) Я. Купала "А яна…".

---

27. Гэты славуты наш зямляк у 1910 годзе заснаваў у Пецярбургу сваё выдавецтва, дзе выпускаліся творы беларускай літаратуры і музыкі. У зборнікі дзеяч уключаў запісаныя ім пабытавыя, каляндарна-абрадавыя, дзіцячыя песні і песні на словы Я. Купалы, Я. Коласа, Г. Леўчыка, музыку да якіх пісаў сам. Хто гэта?

А) Антон Грыневіч. **Б)** Ігнат Храпавіцкі. **В)** Браніслаў Эпімах-Шыпіла.
Г) Аляксей Сапуноў. **Д)** Францішак Веранько.

---

28. Суаднясіце прозвішчы мастакоў слова з назвамі мясцін, дзе яны нарадзіліся.

а) Віктар Карамазаў; б) Іван Мележ; в) Якуб Колас; г) Яўгенія Янішчыц.

1) Акінчыцы; 2) Чэрыкаў; 3) Гліншчы; 4) Рудка.

А) а-1, б-2, в-3, г-4. **Б)** а-2, б-3, в-1, г-4. **В)** а-4, б-1, в-2, г-3.
Г) а-3, б-4, в-1, г-2. **Д)** а-3, б-2, в-4, г-1.

---

29. Ёсць у беларускім дойлідстве адметны помнік, які за шматвяковую гісторыю свайго існавання тройчы адкрываў шляхі развіцця архітэктурна-мастацкай культуры Беларусі. Гэта … .

А) замак-кастэль у Крэве. **Б)** замак у Геранёнах. **В)** Ляхавіцкі замак.
Г) Сафійскі сабор у Полацку. **Д)** Дабравешчанская царква ў Віцебску.

---

30. Гэта жанчына – цудоўная спявачка і расказчыца, носьбіт мастацкіх традыцый Тураўшчыны. Падчас палескіх экспедыцый даследчыкі запісалі ад яе шмат песень, легенд, мясцовых павер'яў, апавяданняў аб падзеях ваеннага часу. Песні яе ў адзіночным і ансамблевым выкананні гучаць на дыску "Музычны фальклор беларускага Палесся". Яе завуць … .

А) Ганна Паўлаўна Вянгура. **Б)** Амелія Даравінская. **В)** Дар'я Іванаўна Гапеева.
Г) Фаіна Паўлаўна Гукала. **Д)** Ізабела Пятроўна Гудвіловіч.

Конкурс арганізаваны і праводзіцца Грамадскім аб'яднаннем «Беларуская асацыяцыя «Конкурс» сумесна з Акадэміяй паслядыпломнай адукацыі пры падтрымцы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

220045, г. Мінск, вул. Яна Чачота, 16 тэл. (017) 372 36 17, 372 36 23
e-mail: info@bakonkurs.by http://www.bakonkurs.by/

ГА «БА «Конкурс». Заказ 15. Тыраж 12900 экз. г. Мінск. 2019 г.

Конкурс па беларускай мове
«БУСЛІК-2019»

Чацвер, 21 лютага 2019 года

- працягласць работы над заданнем 1 гадзіна 15 хвілін;
- карыстацца падручнікамі, канспектамі, справачнай літаратурай і электроннымі сродкамі забараняецца;
- кожны правільны адказ адзначаецца трыма, чатырма ці пяццю баламі; колькасць балаў, якія атрымлівае ўдзельнік, адказваючы на пытанне правільна, вызначаецца складанасцю пытання (10 лягчэйшых пытанняў – па 3 балы, 10 найбольш складаных – па 5 балаў, астатнія 10 – па 4 балы); складанасць пытання вызначаецца па колькасці ўдзельнікаў, якія правільна на яго адказалі;
- няправільны адказ адзначаецца чвэрцю балаў, прадугледжаных за дадзенае пытанне, і залічваецца са знакам «мінус», у той час, як не даўшы адказу, удзельнік захоўвае раней набраныя балы;
- на кожнае пытанне маецца толькі адзін правільны адказ;
- на старце ўдзельнік атрымлівае авансам 30 балаў;
- максімальная колькасць балаў, якую можа атрымаць удзельнік конкурсу, – 150, аднак аўтары задання не прадугледжваюць яго поўнага выканання ўдзельнікамі. У заданне гульні-конкурсу ўключаны пытанні, веды пра якія не прадугледжаны школьнай праграмай;
- самастойная і сумленная работа над заданнем – галоўнае патрабаванне арганізатараў да ўдзельнікаў конкурсу; пры парушэнні гэтых патрабаванняў удзельнікі могуць быць дыскваліфікаваны;
- пасля заканчэння конкурсу лісток з заданнем і чарнавік удзельнік забірае з сабой;
- вынікі ўдзельнікаў размяшчаюцца на сайце http://www.bakonkurs.by/ праз 1,5-2 месяцы пасля правядзення конкурсу.

Заданне для вучняў 10-11 класаў

1. Адна з народных песень пачынаецца словамі:

Кукавала шэрая …

Якое слова прапушчана?

А) сарока. **Б)** варона. **В)** галка. **Г)** зязюля. **Д)** кнігаўка.

---

2. *Эпізод, з якога пачынаецца развіццё сюжэта ў мастацкім творы,* называецца … .

А) прывязка. **Б)** завязка. **В)** развязка. **Г)** звязка. **Д)** перавязка.

---

3. Хто з беларускіх мастакоў слова з'яўляецца аўтарам дадзеных вершаваных радкоў?

Я ў мастацкім агародзе
Толькі марная трава.
А якая? Смех, дый годзе:
Я – пякучка-крапіва…

А) Паўлюк Трус. **Б)** Карусь Каганец. **В)** Змітрок Бядуля.
Г) Язэп Пушча. **Д)** Кандрат Крапіва.

---

4. Здаўна ў народзе існуе павер'е, што нельга месці падлогу ў хаце, калі яе жыхар знаходзіцца ў дарозе: нябачныя сляды, пакінутыя ім, як бы дапамагаюць … .

А) не стаптаць абутак. **Б)** не забыцца, куды накіраваўся.
В) сустрэць усіх знаёмых па дарозе. **Г)** па-за межамі роднай хаты.
Д) не замерзнуць у дарозе.

5. Колькі дзеясловаў у форме адзіночнага ліку цяперашняга часу ўжыта ў вершаваных радках Якуба Коласа?

А дождж шуміць, а дождж гудзе,
І бліжай-бліжай ён ідзе
І даль туманам засцілае.
Упала кропля і другая,
За імі цэлым вадаспадам
Буйныя капкі, як бы градам,
Па лісцях дуба секанулі
Ды далей сетку пацягнулі.

А) 2. **Б)** 3. **В)** 4. **Г)** 5. **Д)** 6.

6. З кім параўноўваюцца ў паэме “Слова пра паход Ігаравы” героі твора Усевалад, Ігар, Яраслаўна?
А) Усевалад – з турам, Ігар – з гарнастаем, Яраслаўна – з зязюляй.
Б) Усевалад – з гарнастаем, Ігар – з турам, Яраслаўна – з зязюляй.
В) Усевалад – з турам, Ігар – з зязюляй, Яраслаўна – з гарнастаем.
Г) Усевалад – з гарнастаем, Ігар – з зязюлей, Яраслаўна – з турам.
Д) Усевалад – з зязюляй, Ігар – з гарнастаем, Яраслаўна – з турам.

7. У Тураве ўстаноўлены помнікі славутым дзеячам … . Выберыце правільныя варыянты:
1) Кірылу Тураўскаму; 2) Мялецію Сматрыцкаму;
3) Канстанціну Астрожскаму; 4) Сімяону Полацкаму.
А) 1, 2. **Б)** 1, 3. **В)** 2, 3. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 4.

8. Вызначце аўтараў літаратурных твораў:
1) “Леў і сабачка”; 2) “Каштанка”; 3) “Белы пудзель”; 4) “Львы”.
а) А. Чэхаў; б) І. Пташнікаў; в) А. Купрын; г) Л. Талстой.
А) 1-а, 2-б, 3-в, 4-г. **Б)** 1-б, 2-в, 3-а, 4-г. **В)** 1-г, 2-б, 3-в, 4-а.
Г) 1-г, 2-а, 3-в, 4-б. **Д)** 1-а, 2-г, 3-б, 4-в.

9. Праславянская назва Дняпра – … .
А) Нарва. **Б)** Нарым. **В)** Нара. **Г)** Непра. **Д)** Нерасна.

10. Хто з’яўляецца аўтарам старажытнага твора “Прыкуты Праметэй”?
А) Эзоп. **Б)** Эсхіл. **В)** Сафокл. **Г)** Арыстафан. **Д)** Гамер.

11. Каго з паэтаў мастакі слова называлі “беларускі Ясенін”?
А) Паўлюка Багрыма. **Б)** Паўлюка Труса. **В)** Пятра Глебку.
Г) Максіма Лужаніна. **Д)** Алеся Якімовіча.

12. У 1884 годзе ва ўзросце 82 гадоў Ігнат Дамейка пасля доўгага расстання з Радзімай наведаў родны кут. На памяць аб наведванні Дамейка пасадзіў у Крошыне дрэўца і папрасіў высечы на камені вершаваны подпіс. Якія словы былі высечаны?
А) Жыццё кароткае, Радзіма вечная. **Б)** Нашчадкам дзеля прыкладу.
В) Чалавецтва ў адказе за жыццё на зямлі. **Г)** Тут дзяцінства басаногі след.
Д) Мой родны кут, як ты мне мілы…

13. У адрозненне ад адасобленага прыдатка, зваротак … .
Выберыце патрэбныя варыянты:
1) не выконвае ацэначнай функцыі;
2) называе асобу ці прадмет, да якіх звяртаюцца;
3) мае аднолькавую граматычную форму з паяснёным словам.
А) усе варыянты. **Б)** няма патрэбнага варыянта. **В)** 1, 2. **Г)** 1, 3. **Д)** 2, 3.

14. Выберыце з дадзеных няправільна напісаныя ўнутры сказа словазлучэнні:
1) Мыс Добрай Надзеі; 2) Дом адпачынку; 3) Дом культуры; 4) Палац спорту.
А) усе прыклады. **Б)** няма патрэбных прыкладаў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

15. *Выключны па сваіх вартасцях твор мастацтва, літаратуры, майстэрства – … .*
А) шадэўр. **Б)** шэдэўр. **В)** шыдэўр. **Г)** шэдэур. **Д)** шэдэвр.

16. *Эзопаўская (эзопава) мова* – гэта … .
А) іншасказальнае, алегарычнае выказванне.
Б) канкрэтнае выказванне. **В)** прычына спрэчак.
Г) уменне свабодна, лёгка і прыгожа гаварыць. **Д)** уменне маўчаць.

17. Якое ўстойлівае спалучэнне ўжываецца са значэннем *‘падтрымка на пачатку якой-небудзь дзейнасці’*?
А) па вялікім рахунку. **Б)** нясолана хлябаўшы. **В)** пад рукой.
Г) на крайні выпадак. **Д)** пуцёўка ў жыццё.

18. У якіх прыкладах на месцы пропуску неабходна паставіць коску?
1) ні даць_ ні ўзяць; 2) ні нашым_ ні вашым; 3) ні слуху_ ні духу.
А) ва ўсіх прыкладах. **Б)** няма патрэбных прыкладаў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

19. Гэты ўстойлівы выраз з аднайменнага апавядання і назвы зборніка твораў М. Стральцова мае значэнне *‘гараджанін у першым пакаленні, ахоплены настальгіяй па роднай вёсцы’*. Выберыце патрэбны варыянт.
А) сініца ў руках. **Б)** стаць на крыло. **В)** сена на асфальце.
Г) соль зямлі. **Д)** сіняя птушка.

20. Колькі назоўнікаў у форме вінавальнага склону ўжыта ў вершаваных радках Л. Геніюш?

Малюе восень лісце акварэллю
Ды круціць ветрам каляровы рой,
Чырвоны тон пераплятае зелень,
Красуюць дрэвы ў ткані залатой.

А) 0. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.

21. Выберыце з дадзеных прыкладаў тыя словы, якія маюць пяць літар і шэсць гукаў.
1) Ракаў; 2) Засвір; 3) Усвея; 4) Баяры.
А) усе словы. **Б)** няма патрэбных слоў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

22. У якіх словах напісанне адпавядае вымаўленню?
1) пясчаны; 2) алея; 3) збоку; 4) загадка.
А) ва ўсіх словах. **Б)** няма патрэбных слоў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

23. Дадзены сказ:
Малы паціху выйшаў з хаты і зайшоў аж на ўскраіну вёскі, доўга стаяў на рагу вуліцы і прыслухоўваўся, ці не пачуе знаёмае дзядулева ***“но!”***
Якім членам сказа з’яўляецца выдзеленае слова ў сказе?
А) не з’яўляецца членам сказа. **Б)** дзейнікам. **В)** выказнікам.
Г) дапаўненнем. **Д)** азначэннем.